

Streszczenie w języku polskim

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE

WYDZIAŁ MALARSTWA

Rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem profesora Jarosława Modzelewskiego

autor: Aleksandra Szczodry

tytuł: **Intuicja, iluminacja i natchnienie oraz ich skutki w twórczej działalności artystycznej**

Podstawa badań

U źródła moich badań leżą zjawiska intuicji, iluminacji i natchnienia oraz ich znaczenie (warunek zaistnienia) w procesie twórczym, gdzie poznanie intuicyjne zajmuje najczęściej miejsca w moich rozważaniach.

Mówiąc o intuicji, dotykamy niezwykle wrażliwego obszaru. Z jednej bowiem strony wiąże się z intuicją tyle wątpliwości, mitów i nieporozumień, że można by mieć obawy, czy jest to pojęcie o charakterze racjonalnym i naukowym, czy też bliższe mistycznym poglądom na naturę wszechświata, które z nauką nie ma nic wspólnego.

Liczne badania, które prowadziłam skłaniają mnie do uznania, iż intuicji zawdzięczam tak wiele, że warto zająć się tym pojęciem bardziej systematycznie i postarać się zdefiniować najczęściej pojawiające się wątpliwości oraz problemy związane z jej badaniem.

W niniejszej pracy doktorskiej podejmuję próbę opisanie źródeł mojego malarstwa oraz metod badawczych pobudzających proces twórczy w kontekście badań intuicji.

Cele badania, główne hipotezy, opis metody badania

Celem mojej pracy jest przeanalizowanie zjawiska intuicji, iluminacji i natchnienia, rozumianych z perspektywy kulturoznawstwa, filozofii, psychologii, transgresji, a przede wszystkim badań nad własnym procesem twórczym.

Podróż po świecie twórczości rozpoczęłam od pytania czym jest intuicja? Czy każdy z nas posiada zdolności intuicyjne? Czy da się je kształtować? Odpowiedzi skonfrontowałam z poglądami filozofów i psychologów, by zaopatrzywszy się w teorię, móc zagłębić się we własny proces twórczy oraz życiorysy i dokonania ludzi, z których metodami pracy się utożsamiam. Zastanawiam się także, czym jest iluminacja (wgląd), a czym natchnienie, owo tajemnicze doznanie, pod wpływem którego tworzymy.

Zakładanym rezultatem badawczym będzie wykazanie, że aby powstało dzieło artystyczne, niezależnie od dyscypliny, muszą wystąpić trzy tytułowe elementy.

W badaniach nad obrazami wykorzystuję zainteresowanie relacją między sztuką, a ezoteryką. Zajmuje mnie szeroko rozumiany egzystencjalizm. Poszukuję dróg przemiany wewnętrznej, transcendencji, równowagi, rozwoju zdolności uzdrowicielskich i magicznych. Interesuję się stykiem sztuki, okultyzmu, magii, religii i

psychodelii, które są dla mnie nieodłącznym elementem twórczej drogi. Malarstwo ma przecież za zadanie otwierać drzwi percepcji, pozwalać odrzucać ograniczenia, zatem podsycanie go eksperymentalną życiową postawą, nasila poznanie.

Opisuję metody badawcze poszerzające moje pole percepcji oraz formy ekspresji artystycznej, tj.: kontrola snów; metoda cut-up; iChing (chińska Księga Przemian powstała około XI w. p.n.e.); analiza życiorysów twórców magicznych tj. Salvador Dali, Genesis Breyer P-Orridge, Andrzej Urbanowicz, Marguerite Frieda Harris, Hilma af Klint, czy William S. Burroughs; spotkania z żyjącymi artystami zaangażowanymi w świat ezoteryczny tj. Urszula Broll (malarzka magiczna, buddystka, ur. w 1930 r.), czy Małga Kubiak (awangardowa niezależna reżyserka filmowa, ur. w 1950 r.); eksterioryzacja (ang. out-of-bodyexperience); szamanizm (który praktykuję od 2007 roku u boku Joanny Eichelberger); Ceremonia Pełni Księżycy w tradycji inkaskiej; sigilizacja (praktyka magii chaosu opracowana przez Austina Osman Spare'a), zainteresowanie substancjami halucynogennymi; analiza baśni i mitów, odwołujących się do archetypu Dzikiej Kobiety oraz psychoterapia własna.

Wnioski końcowe

Intuicja towarzyszy człowiekowi od zawsze, jest dla nas tak samo naturalna jak instynkt dla zwierząt, jednak wraz z rozwojem cywilizacji została ona wyparta na rzecz myślenia racjonalnego, logicznego, traktowana marginalnie i postrzegana jako zjawisko niepożądane. Okazuje się jednak, że samo myślenie racjonalne nie wystarcza i obecnie poszukuje się nowych form myślenia, intuicja powraca do łask i staje się przedmiotem wielu badań naukowych.

Intuicja, iluminacja i natchnienie prowadzą do obrazów. Obraz nie jest końcowym dziełem, a zapisem procesu twórczego. Nieskrępowane malarstwo jest dla mnie samopoznaniem, sferą zdeternowaną przez irracjonalne procesy oraz niekontrolowaną ekspresję. Z drugiej strony stan ten musi być na tyle przytomny, by przypominał opiekę nad ogniem, by ten nie wygasł lub nie rozprzestrzenił się w chaotyczny sposób. To swoista opieka nad własnym ogniem twórczym.

W procesie intuicyjnym zaskakiwani jesteśmy rezultatami wglądów, skojarzeniami, ocenami i pomysłami, uświadamiamy sobie działanie naszego 'ja'. Pracując nad intuicją, mogę jasno stwierdzić, że zaczynam coraz lepiej rozumieć to zjawisko. Jest to tego typu akt kreacji, że gdy zwracamy uwagę na jego przejawy, poruszamy się w nim coraz śmielej i łatwiej. Odczytujemy znaki.

Magia i ezoteryka też mają tu swoje zadanie. Sztuka od początku była magicznym aktem kreacji, rytualnym tworzeniem, przez zapośredniczenie. Wspólną cechą artystów jest bez wątpienia głęboko ludzka potrzeba transcendencji, co ma głębokie połączenie z założeniami magii. Nie chodzi o to by zatrzymać się na komfortowej i kontrolowanej formie. Termin artysta powinien być związany z kreacją, *bo prawdziwie kreatywny artysta wciąż utrzymuje status maga, odstając od norm i zasad plemienia.*

Abstract in English

**ACADEMY OF FINE ARTS IN WARSAW
FACULTY OF PAINTING**

Doctoral dissertation written under supervision of professor Jarosław Modzelewski

Author: Aleksandra Szczodry

Title: **Intuition, illumination and inspiration and effects of those in creative artistic activity**

Research methodology

Phenomena of intuition, illumination, inspiration and importance of those (condition of manifestation) in the process of creating are the source of my research. Intuitive cognition is the most prominent part of my considerations.

Discussion of intuition is an extremely sensitive issue. There are so many doubts, myths and misunderstandings referring to intuition, that we can hesitate whether it is a rational and scientific concept, or its related to mystical views of the nature of the universe, which has nothing to do with science.

My numerous studies make me believe that I owe intuition very much. That is why it is worth engaging in this concept more systematically and trying to define the most frequent doubts and problems related to exploration of intuition.

Research goals, main hypothesis, description of research methodology

The objective of my dissertation is an analysis of intuition, illumination and inspiration in the perspective of cultural studies, philosophy, psychology, transgression and above all – my own creation process.

I began a journey through the world of creativity with the question: what is intuition? Do all of us have intuitive abilities? Is it possible to train them?

I confronted my answers with the views of philosophers and psychologists so that I could get better understanding of my own creation process as well as biographies and achievements of people whose methods I identify with. I also wonder what illumination (insight) is. What is inspiration - this mysterious experience that makes us create.

The supposed result of the research is a proof that those three titular elements are indispensable for an art work to be created without regard to discipline.

Doing the research on paintings I use my interest in the relationship between art and esotericism. I am fascinated by existentialism in the broad sense. I am looking for ways of internal transformation, transcendence, balance, developing healing and magical abilities.

I am interested in the contact point between art, occultism, magic, religion and psychedelia. I consider those elements inseparable from a creative process.

After all the painting is to open the door for perception and enable us to reject limitations. Therefore it fuels an experimental life attitude and intensifies cognition.

I describe methods of research that widen my perspective and enrich forms of my artistic expression: dream control; cut-up method; iChing (Chinese *Book of Changes* that was created around the eleventh century BC); analysis of biographies of magical artists such as Salvador Dali, Genesis Breyer P-Orridge, Andrzej Urbanowicz, Marguerite Frieda Harris, Hilma af Klint, and William S. Burroughs; meetings with artists involved in the esoteric world such as Urszula Broll (magic artist, Buddhist, born in 1930), or Małga Kubiak (avant-garde independent film director, born in 1950); out-of-body experience; shamanism (which I have been practicing since 2007 with Joanna Eichelberger); Full Moon Ceremony in the Inca tradition; sigilization (the practice of chaos magic developed by Austin Osman Spare), interest in hallucinogenic substances; analysis of fairy tales and myths that refer to the archetype of the Wild Woman and self-psychotherapy.

Final conclusions

Intuition has always accompanied man, it is as natural as animal instinct. Along with the development of civilization it was replaced with rational and logical thinking. It became a marginal and undesirable phenomenon. However, it turns out that rational thinking is not enough and new forms of thinking are now marketable. Intuition comes back to prominence and becomes the object of many scientific studies.

Intuition, illumination and inspiration result in images. The painting is not the final piece. It is a record of creating process. For me unfettered painting is a kind of self-knowledge and a territory determined by irrational processes and uncontrolled expression. On the other hand we need to be conscious enough to prevent the fire against going off, or that it doesn't expire or spread in a chaotic way. It is a kind of care for your own creative fire.

In an intuitive process we get surprised by the results of insights, associations, evaluations and ideas and we become aware of the operation of our 'self'. I am absolutely sure that the more I work using my intuition, the better I understand this phenomenon. When we pay attention to all the parts and manifestations of the creation act, it is way easier for us to go through the process and read the signs.

Magic and esoteric are a very important part too. From the very beginning art was a magical act of creation, ritual creation by mediation. Undoubtedly, artists feel the human need for transcendence, which has a deep connection with the assumptions of magic. It is not about freezing in a comfortable and controlled form. The word „artist” should be associated with creation, *because a truly creative artist is still a magician, standing out of the norms and rules of the tribe.*